

ARBETARMAKT

NR 1 2006

www.arbetarmakt.com

Arbetarmakt, svensk sektion av

Rikta protesterna mot imperialismen

Publiceringen av rasistiska teckningar, som avbildar profeten Muhammed, i den danska tidningen *Jyllands-Posten* gav upphov till en rad protester i hela Mellanöstern och ända bort i centrala och sydöstra Asien.

En teckning avbildar Muhammed med en turban som innehåller en bomb. En annan visar Muhammed när han välkomnar en rad av självmordsbombare till himlen, men budskapet är att det inte finns några jungfrur kvar. Andra teckningar avbildar muslimer som stereotypiska terrorister. Teckningarna åtföljdes av en artikel skriven av Flemming Rose, tidningens kulturredaktör, som hävdade att "det moderna, sekulära samhället avvisas av en del muslimer".

Många av dessa bilder är rasistiska, vilket inträffar dagligen i många västländers media. Tidningens första svar på ilskan var, som vanligt, gammalt: "Varför förstår dem inte skämt?" Muslimer svarar helt naturligt att antisemitiska skämt inte

trycks i västmedia.

Sedan 11 september 2001, som följdes av andra terrorangrepp på Bali, i Madrid och London, har en islamofobisk motreaktion spritt sig i hela västvärlden. Den baserar sig ofta på Samuel Huntingtons bok *The Clash of Civilisations*. Även om den avvisas av många regeringar i väst, eftersom de behöver konservativa allierade i den muslimska världen, fortsätter media att sprida dess idéer. Den betonar att islam är "radikalt" annorlunda än den judisk-kristna traditionen. Den måste därför fruktas speciellt som en efterbliven, primitiv, ociviliserad, irrationell och besinningslöst våldsamt religion.

Genom att dra fördel av rädslan för spridningen av terrorangrepp, uppmanar den fiendtlighet mot muslimer. I sin mer "liberala" form syftar den till att tvinga muslimer att anamma västerländska värderingar och fördöma extremister och fundamentalister.

Därför är rasistiska teckningar, som

avbildar muslimer och araber som efterblivna människor med hatfyllda ansikten, krokiga näsor och som självmordsbombare, vanliga i västmedia. Dessa stereotyper är, intressant nog, anmärkningsvärt lika antisemitiska teckningar från före 1945, som inte bara spreds av nazisterna utan i stort sett av alla högerpartier.

Chefredaktören på *Jyllands-Posten* rättfärdigar publiceringen av teckningarna med att han vill använda yttrandefriheten. Tidningen är känd för att ge plats åt rasistiska åsikter med samma förevändning. Men på senare tid har tidningen drivit en kampanj för att censurera en konstnär som framställt en erotisk bild av Jesus. Den har också vägrat trycka en teckning därför att redaktionen menade att den skulle framkalla ett ramaskri bland kristna. Därför är påståendet att tidningen bara ville försvara demokratiska rättigheter en ren bluff.

Tidningens avsikt var utan tvivel att provocera fram en "muslimsk motreak-

tion” – ilska demonstrationer – vilken i sin tur skulle bekräfta deras obehagliga stereotyper. Det verkar som om fundamentalistiska imamer i Danmark nappade på betet och reste till Mellanöstern med kopior av teckningarna, och även tillfogade några egna, med förhoppningen att kunna stimulera ett återupplivande av fundamentalismen i massomfattning.

Den 20 oktober, mindre än en månad efter att teckningarna tryckts, klagade ambassadörer från tio muslimska länder till den danske premiärministern. Den 10 januari tryckte en norsk tidning teckningarna och i slutet av månaden, när protesterna spred sig i Mellanöstern, tryckte tidningar i Frankrike, Tyskland, Italien och Spanien teckningarna.

De danska och norska ambassaderna i Libanon och Syrien sattes i brand. Flera hundra iranier angrep danska ambassaden i Teheran, när Iran meddelade att man bröt alla handelsförbindelser med Danmark. Hackare angriper hundratals danska hemsidor, skickar meddelanden som fördömer publiceringen och konsumentbojkotter av danska produkter äger rum på många håll i Mellanöstern.

Borgerliga medias påstående att de försvarar yttrandefriheten är en bluff. De är själva mycket noga med att ”självcensurera” bilder som kan undergräva stöd för kriget i Irak eller truppernas moral. Vi har inte fått se några bilder av effekterna av fosforbomber på civilbefolkningen under USA-truppernas stormning av Falluja.

När al-Jazeera visar bilder av döda amerikanska, brittiska eller danska soldater, som dödade i Irak, blir västmedia själva upprörda. George Bush övervägde till och med att ”slå ut” al-Jazeeras högkvarter i Qatar. USA:s regering är så känslig att den inte ens tillåter tryckning av bilder på när kistor med amerikanska soldaters döda kroppar förs tillbaka till USA.

I Storbritannien används en frivillig kod, känd som D-meddelanden, för att framkalla samma effekt. Sådana meddelanden censurerade förra året namnet på den MI6-agent som anklagats för att organisera tortyr av pakistanska invandrare i Grekland.

Den nya terrorlag som föreslås kommer att förbjuda ”förhålligande” av terrorism, vilken definieras så brett att den kan göra artiklar, bilder och plakat som stöder våldsamt motstånd mot vilken som helst regering i världen till ett brott. Den brittiska utrikespolitiken kommer givetvis att ha ett avgörande ord med när det gäller att avgöra vad som är terrorism och vad som är frihetskamp.

Den fria och orädda västpappen ”som berättar som det är” är en fullständig myt.

Media ligger i händerna på några få jätteföretag. I USA kontrollerar fem bolag – AOL-Time Warner, Disney, Murdochochs imperium News Corporation/Fox, Bertelsmann och Viacom (f.d. CBS) det mesta av media. Mångmiljardärer som Rupert Murdoch dikterar de nyheter som sprids till den stora massan av amerikaner.

Även brittiska BBC, som rapporterade om den majoritet som var mot kriget 2003, tvingades på knä över anklagelsen att Blair och hans spinndoktorer hade ”sexat till” dossiern om Irak och därmed berett vägen för kriget. Piers Morgan, chefredaktör för *Daily Mirror* som var mot kriget, lurades att trycka några falska foton av brittiska övergrepp i Irak, och avskedades.

Fackliga aktivister, ungdomar, etniska minoriteter och invandrare, som motsätter sig kriget och nyliberalismen, förnekas tillträde till media för sina åsikter och förtalas aktivt i den ”fria” kapitalistiska pressen.

Kriget mot terrorism, som framför allt bedrivs mot de arabiska massorna i Mellanöstern, har underblåst ett rasistiskt och islamofobiskt klimat i vilket västmedia är delaktiga. Islamofobin handlar inte om kritik av imamers och mullors reaktionära och antidemokratiska verksamhet, och inte heller om kritik av islamska doktriner.

Olika orsaker anförs som bevis: islams påstådda vägran att erkänna en skillnad mellan den religiösa församlingen (umma) och staten och civilsamhället, förtrycket av kvinnor i islamska länder som Saudiarabien och Iran, grymma ”islamska straff” mot homosexuella, reproduktion av vidrigt antisemitiskt material i många arabstater.

Marxister har ingen som helst anledning att dölja det minsta förtryck eller några grymheter som framtvings i religionens namn. Vi försvara kvinnors, homosexuellas, icke-muslimers och icke-troendes lika rättigheter. Vi fördömer all former av antisemitism som dåramas ”antiimperialism” som spelar i händerna på palestiniernas fiender.

I alla länder motsätter vi oss religiösa lagar och religiös propaganda i statliga skolor. Religionen måste vara en angelägenhet bara för troende, dvs. för vuxna, frivilliga medlemmar av moskéer, kyrkor, synagogor eller tempel. Om de som indvider vill underkasta sig sharialagarna, toran eller kanonisk lag, är det deras egen sak. Men gamla religiösa koder med ursprung långt innan de demokratiska och sociala rättigheter som vunnits under de senaste tre århundradena, kan bara ha reaktionära effekter när de tillämpas på mo-

derna samhällen.

Friheten att kritisera religionen i pressen, i media, på gatorna måste skyddas. Inga lagar ska godkännas som förbjuder missbruk av religioner eller som är stötande för troende. De som kritiserar kan inte sätta upp sig själva som domare över vad som är tillåtet. De måste givetvis också ha rätten att protestera, dvs. de måste också ha yttrandefrihet.

Även om de danska teckningarna alldeles klart är islamofobiska och rasistiska, kan vi inte och bör vi inte kräva att någon stat ska förbjuda dem. Kapitalisterna kommer att använda den makten för att först och främst förbjuda åsikter som är fiendliga till deras samhällssystem. Vi är istället för direkt aktion av de utsugna och förtryckta för att stoppa uppmaningar till rashat och rasistiska angrepp.

Vi är givetvis motståndare till avsiktliga förolämpningar mot religiösa människors tro, eftersom vi vet att ”religionen är de betryckta kreaturers suck, hjärtat hos en hjärtlös värld, anden i andefattigdomens tillstånd” (Marx). Men det mest effektiva sättet att bekämpa religionens reaktionära effekter i samhället är att kämpa mot den utsugning och det förtryck som gör religionen ”nödvändig” – och det innebär att försvara våra demokratiska rättigheter mot religiösa institutioner som försöker begränsa eller avskaffa dem.

Om det funnits revolutionära grafiker på *Jyllands-Posten* eller andra europeiska tidningar som tryckt teckningarna, skulle de ha argumenterat för att arbetarna stoppade tryckningen av sådant rasistiskt, provocerande material. Om skadan redan var skedd, skulle de ha krävt att tidningen gav lika stort och framträdande utrymme åt muslimer för att förklara sin ilska och deras erfarenheter som offer för islamofobi, och även för antirasister att föra fram sina uppfattningar.

Det som förundrar många i väst är omfattningen av reaktionen i Mellanöstern. Hur kan några teckningar framkalla sådana reaktioner? Det pågår en kampanj för att lägga skulden på islamska fundamentalister.

Även om det är sant att reaktionära, fundamentalistiska präster utan tvivel gör det mesta av situationen, är det imperialismen och dess sionistiska allierade i religionen som är den verkliga orsaken till ilskan. Målen för demonstrationerna är dock malplacerade. De brott och våldshandlingar som verkligen kräver protester är de som begås mot levande irakier och palestinier. Det är våldsdåden i Gaza, Guantanamo Bay och Falluja som borde framkalla demonstrationer.

Förbundet för Femte Internationalen

Arbetarmakt nr 1 2006

Utges av Arbetarmakt, svensk sektion av Förbundet för Femte Internationalen Ansvarig utgivare Gunnar Westin
Postgiro 47 40 254-0 e-post info@arbetarmakt.com Telefon 08 652 19 17
Hemsida www.arbetarmakt.com Adress AM, Box 20081, 104 60 Stockholm

Halvering på 10 år och politisk reträtt:

Vänsterpartiets nedgång

Vänsterpartiet bytte ordförande: Ohly ersatte Schyman. Schyman gick sedan ur och bildade Feministiskt initiativ. Förändringen på ytan motsvaras av en annan utveckling: partiet gick från en position som ett av riksdagens största partier, med ett väljarstöd kring 14 procent, till den gamla rollen som juniorpartner till socialdemokratin, med ett stöd som sjunkit till mindre än hälften.

Hur ska partiets tillbakagång förklaras? Är det Ohlys och kommunismens fel, som media påstår? Partiets kräftgång har flera förklaringar.

Det starka väljarstödet under 90-talet kan tillskrivas flera faktorer: s-regeringen tvingades i sitt försvar av den svenska kapitalismen genomföra djupt impopulära åtgärder som i hög grad riktade sig mot de egna arbetarväljarna; i den situationen framstod v för många s-väljare som en möjlig hävstång för att korrigera s-regeringens vandring högerut; Schyman är en mycket slagkraftig agitator som gör sig bra i media; partiet föreföll ha distanserat sig ordentligt från sitt stalinistiska arv utan att helt ge upp sin antikapitalistiska hållning.

Vänsterpartiet framstod, kort sagt, som ett möjligt verktyg för en radikal arbetarpolitik. Vid några tillfällen under 90-talet fanns det starka stämningar bland fotfolket i LO och bland s-väljare för en koalition mellan s och v.

Det som sedan hände var att partiet, tillsammans med Miljöpartiet, gick in i en informell koalition med s-regeringen. Det samarbetet tog udden av v:s potentiella roll som radikal pådrivare i förhållande till s-regeringen. Det finns mycket lite som partiet kan visa upp i form av resultat i den långa härva av kompromisser som sedan följt. Det är helt och hållet Persson och s-ledningen som vunnit på samarbetet.

Det har ibland förekommit oppositionella stämningar och missnöje i partiet inför den förda politiken. Den har dock hela tiden fått stryka på foten inför ledningens ständiga argument ända sedan åren efter andra världskriget: om inte vi samarbetar med socialdemokraterna och försöker driva en vänsterpolitik tillsammans med dem, kommer socialdemokratin att samarbeta med de borgerliga och

då blir allt mycket värre. Politiken kan sammanfattas i formeln: "det minst onda".

Det är knappast förvånande att många av de s-väljare som flockats kring v drog sig undan. Varför rösta på en mindre kopia av det stora partiet? Det politiska resultatet blir ändå detsamma.

Vänsterpartiets kompromissande har, kort sagt, bara lett till att partiprogrammets kritiska grundhållning till kapitalismen, dess feminism och ansatser till antiimperialism, helt och hållet har försvunnit. Den bild av partiet som istället framträder är bilden av ett tamt parti som alltid följer s-ledningen och som tar ansvar för nedskärningar i offentlig sektor och försämringar för de egna väljarna.

Trots ett och annat radikalt ord i utrikespolitiska sammanhang, framstår v även på det området som en kopia av s-regeringen. Kamp mot imperialismen och stöd till motståndet har helt ersatts av förlitan på FN:s fredsbevarande roll.

I och med att partiet år efter år vikt sig för s-ledningens politik och blivit ett slags renodlat stödparti, har det inte funnits mycket för motståndarna att kritisera i den aktuella politiken. Istället drog borgerliga media igång en antikommunistisk hetskampanj med Lars Ohly som främsta måltavla.

Det råder inget tvivel om att det finns kvar spår och stämningar från stalinismens glansdagar i både partiet och Ung Vänster. Under 1970-talet ägde det rum en viss stalinistisk renässans i ungdomsförbundet, där Ohly hade en framträdande roll. Men stalinismens sammanbrott i Sovjetunionen och östra Europa visade att den inte har något gemensamt med arbetarklassens kamp för socialismen. Istället bereder den väg för kapitalismen, vilket Kina är ett mer än tydligt exempel på.

I de länder där stalinismen aldrig kommit i närheten av maktens boningar, eller där den förlorat makten, reduceras den utan sina bindningar till stalinistiska regimer helt till att bli vänsterreformistiska partier. Skillnaderna gentemot socialdemokratin minskar till endast en gradskillnad. Stalinismen blir vänstersocialism.

En vänstersocialism utan radikal ar-

betarpolitik eller arbete för att mobilisera arbetare, kvinnor och ungdomar till kamp för sina egna intressen men med kvarlevande rester av stalinismen blir ett lätt offer för borgerliga media. Ohly och andra v-företrädare lyckades aldrig besvara kanonaden av kritik i hetskampanjen. Istället backade Ohly på punkt efter punkt och utan några förklaringar värda namnet.

Ohly slutade kalla sig kommunist – även om han säger sig hålla fast vid det klasslösa samhället – och han lämnade Svensk-kubanska föreningen utan att riktigt kunna förklara varför. Han retirerade istället för att gå till motangrepp. Istället för att förklara att stalinismen inte har något med socialism och kommunism att göra, gav han angriparna på sätt och vis rätt. Istället för att säga att Kuba är en stalinistisk stat med en enpartidiktatur som behöver politisk revolution för att gå vidare mot socialism, började han låta som vilken socialdemokrat som helst.

Det lät, kort sagt, som om han ville klippa alla återstående band med stalinismen till förmån för vänstersocialdemokratiska ståndpunkter. Det kunde kanske ha lyckats i en annan situation, där partiet inte varit ett så uppenbart stödparti till en s-regering som väcker föga entusiasm bland löntagarna. Nu blev katastrofen dubbel.

Ung Vänster drabbades också av samma kampanj. Ordföranden Tove Fraurud försökte förgäves övertyga de som lyssnade om att det råder "demokrati" på Kuba. Emellanåt kan företrädarna för vänstern inom partiet, de som vägrar kalla sig något annat än kommunister, framstå som hjältar som står fast i den borgerliga hetskören. Men deras kommunism har ingenting att göra med den kommunism som Marx och Engels eller Lenin och Trotskij kämpade för. Den är bara en urblekt och mjukare kopia av stalinismens diktatur över arbetarklassen.

Om det finns någon räddning för partiets och ungdomsförbundets medlemmar, finns den bara i kamp för arbetar demokrati mot stalinism och för socialism mot kapitalism.

Per-Olof Mattsson

Är du ung och vill organisera dig?

Gå med i REVOLUTION – revolutionär socialistisk ungdomsorganisation

medlem@revolution.se

www.revolution.se

Fi – återvändsgränd för kvinnokampen

Vi skrev i förra numret (2/05) om lanseringen av Feministiskt initiativ (Fi). Vi har påtalat partiets klassöverskridande politik och kritiserat de feministiska utgångspunkter som partiet samlats omkring. Fi bygger grovt sett på en kompromiss mellan radikalfeministiska idéer om klassöverskridande enhet mellan kvinnor och idéer ur den sentida feministiska och genusvetenskapliga teoribildningen.

Det senare inslaget har exempelvis betytt att de radikalfeministiska ansatserna blandats upp med en antirasistisk dimension och att HBT-frågor lyfts fram. Men detta löser inte det grundläggande problemet med Fi. Det framgår med all tydlighet efter en titt på den politiska plattformen på partiets hemsida. Här sammanfattas det arbete som åstadkommit av de arbetsgrupper som tillsattes på grundningskonferensen för att konkretisera partiets uppfattningar i en rad frågor.

Ett genomgående drag är att Fi tror att kvinnoförtrycket ska kunna avskaffas utan att man avskaffar kapitalismen. Så här lyder den inledande raden i plattformen: "Målet för en feministisk politik är ett samhälle där alla människor kan ut-

veckla sin fulla potential i ett jämlikt samspel med andra – oberoende av kön, ålder, funktionshinder, sexualitet eller hudfärg/etnisk tillhörighet." Klass nämns alltså inte som en väsentlig faktor för partiets politik!

Trots detta formulerar Fi förvisso flera progressiva krav i olika avseenden. Fi pekar helt korrekt på behovet av att förstärka möjligheterna till skyddat boende och att stärka säkerheten för kvinnor som lever under hot om våld efter att ha flytt från misshandlande män. Man kräver mer resurser till offentlig sektor och reser krav på 6 timmars arbetsdag, individuell föräldraförsäkring och ökade medicinska satsningar på forskning om kvinnosjukdomar. Man har flera förslag på hur man ska kunna jobba mot diskriminering av HBT-personer och mot rasism.

Men det finns samtidigt flera uppenbara brister: Man försvarar t.ex. den nuvarande sexköpslagen trots att den effektivt drivit de prostituerade under jorden, vilket enligt många indikatorer lett till ett ökat beroende av hallickar. Avsaknaden av klassperspektiv visar sig i flera avseenden. Man reser krav på kvotering till börsnoterade företagsstyrelser men ifrå-

gasätter inte kapitalets makt över produktionen. För att avskaffa löneskillnader vill Fi att "män som grupp" ska avstå pengar till kvinnor, inte kapitalisterna. Man säger inget om behovet av att kämpa mot den kapitalistiska utsugningen av arbetet i övrigt eller om hur kampen ska tas också med hänsyn till andra diskriminerade grupper som invandrare och ungdomar.

Det mest talande beviset för partiets otillräckliga politik är annars alla vaga uttåg utan konkret innehåll. Bakom fraser om att Fi ska verka för "konfliktlösning på icke-militär grund" finns exempelvis en slående tystnad i fråga om hur man förhåller sig till ockupationerna av Irak eller Afghanistan. Detta trots att det finns ett klart samband mellan imperialistisk ockupation och ökat kvinnoförtryck i dessa länder. Så mycket för den internationella kvinnokamp som Fi säger sig vilja vara en del av. Kommunisterna och kvinnokämparna måste starta kampen för ett alternativ till Fi:s politik. Denna är en återvändsgränd och måste avvisas av oss som vill bygga en kämpande kvinnorörelse baserad på förörternas arbetar- och invandrarkvinnor!

Lenin om religionen

Stora delar av vänstern, både i Sverige och i många andra länder, tycks ha glömt den marxistiska inställningen till frågan om religionen. För att fräscha upp minnet hos en del som ännu inte helt förblindats av islamofobi, återger vi några avsnitt ur Lenins artikel "Socialismen och religionen" från 1905 (på svenska i Lenin, Om religionen (Moskva/Stockholm utan årtal).

Vårt program vilar helt på en vetenskaplig och därtill just materialistisk världsåskådning... Men vi får därvidlag under inga förhållanden glida över till det abstrakta, idealistiska sättet att ställa frågan om religionen rent "förnuftsmässigt", utanför klasskampen, såsom borgerliga radikala demokrater ofta gör. Det skulle vara absurt att tro att man i ett samhälle, som bygger på ett gränslöst undertryckande och förråande av arbetarmassorna, på rent propagandistisk väg kunde skingra de religiösa fördomarna. Det skulle va-

ra borgerlig inskränkthet att glömma, att religionens ok över mänskligheten endast är en produkt och en återspeglning av det ekonomiska förtrycket inom samhället. Varken böcker eller propaganda kan upplysa proletariatet, om det inte upplyses genom sin egen kamp mot kapitalismens obskyra krafter. Enigheten i denna verkligt revolutionära kamp från den undertryckta klassens sida för att skapa ett paradiset på jorden är viktigare för oss än enighet i proletärens åsikter beträffande ett paradiset i himlen.

Det är därför vi inte förkunnar och inte heller bör förkunna vår ateism i vårt program, det är därför vi inte förbjuder och inte heller får förbjuda de proletärer som bevarat någon kvarleva av de gamla fördomarna att närma sig vårt parti. Vi kommer alltid att propagera en vetenskaplig världsåskådning... men detta betyder absolut inte att vi bör skjuta den religiösa frågan i förgrunden, där den inte alls har sin plats...

Vi kommer... att mot denna politik ställa upp en lugn, uthållig och tålig propaganda för den proletära solidariteten och den vetenskapliga världsåskådningen, en propaganda främmande för varje underblåsande av underordnade meningskiljaktigheter.

I sitt förslag till program för bolsjevikpartiet efter revolutionen formulerade sig Lenin på följande sätt:

Partiet eftersträvar en fullständig upplösning av förbindelserna mellan utgärklasserna och organisationen av den religiösa propagandan samt de arbetande massornas faktiska befrielse från de religiösa fördomarna, i vilket syfte det organiserar en vittomfattande vetenskaplig och antireligiös upplysningspropaganda. Härvid bör man omsorgsfullt undvika allt som kan sära de troendes känslor, annars kommer den religiösa fanatismen endast att befästas.

Dansk vänster och karikatyrerna

De danska vänsterpartierna uppträder som rådgivare till den danska regeringen. Ett besök på de hemsidor som tillhör Socialistisk Folkeparti och Enhedslisten ger ett beklämmande intryck av deras ställningstaganden till frågan om karikatyrerna av Muhammed.

Socialistisk Folkeparti motsvarar närmast svenska Vänsterpartiet. Partiets ordförande Villy Søvndal har verkligen ansträngt sig för att hjälpa den ”egna” regeringen ur den knipa den hamnat i. Han har bland annat uppträtt i den arabiska tevekanalen Al-Jazeera. Under sex minuter har han gjort sitt för att ”dämpa konflikten”. Han betonade också att den danska regeringen ”nu har gjort allt vad som står i dess makt för att reda ut krisen”. Søvndal satsar allt på dialog och försöker på ett hörn få med palestinska barn.

Inte ett ord till arabiska tittare om ockupationen av Irak där danska trupper deltar aktivt! Istället satsar SF på förslag av typen ”bjud in en delegation från Mellanöstern”, så de kan se hur fint det egentligen är i Danmark. Søvndal föreslog ursprungligen att en dansk delegation skulle resa i motsatt riktning, men efter nej från regeringen har han nu modifierat förslaget. Han hoppas på en ”konstruktiv dialog med politiker från Mellanöstern”. Det är bara att börja gissa vilka diktatorer och mutkolvar han tänker sig. Kanske lydregimen i Irak eller prästdiktaturen i Iran?

Søvndal är verkligen en fridens man och anklagar indignerat Pia Kjærsgaard för att ”hålla bensin på elden”, vilket skadar ”Danmark”. Rhetoriskt frågar han: ”I den situationen kunde man väl förvänta sig en smula klok försiktighet även hos Dansk Folkeparti?”

I en vädjan på engelska om dialog, säger Søvndal att hans personliga uppfattning är att karikatyrerna inte skulle ha

publicerats. Men hans beredskap att delta i den danska borgfreden uttrycks även här: ”Jag stöder uttalandet från den danske premiärministern Anders Fogh Rasmussen i Al Arabiya att det danska folket önskar leva i fred och respekt med våra muslimska med-medborgare och grannar.” För den som trodde att huvudproblemet är den imperialistiska politiken i Mellanöstern och rasismen på hemmaplan, levererar Søvndal en definition som är typisk för arbetarrörelsens höger: ”Fienden är orättvisa, diskriminering och brist på respekt för den andre.”

Olika upprop har också lanserats inom dansk vänster, bl.a. ett upprop för ”ett annat Danmark”. Det är fyllt av meninglösa och tomma fraser och innehåller inte ett ord om imperialismens härjningar i Mellanöstern och inga beslutssamma krav på åtgärder mot rasismen.

Det kanske mest tragiska i den danska vänstern är att inte ens Enhedslisten, där svenska SP:s kamrater ingår, lyckas höja sig över det borgerliga perspektivet. Det är inte utan att man drar efter andan när man läser texterna på Enhedslistens hemsida och samtidigt tänker på att detta är ett parti som anses stå långt till vänster och som verkar i ett land med en högerregering som samarbetar nära med ett utpräglat rasistparti och som deltar i den militära ockupationen av Irak.

Om vi börjar den 3 december 2005, så slår partiets huvudstyrelse fast att ”Enhedslisten erkänner fullt ut Jyllands-Postens rätt att framföra dessa teckningar i yttrandefrihetens namn”. När protestererna inleds sjunker frågan om yttrandefriheten i bakgrunden. I ett brev till Fogh Rasmussen, ”Kære statsminister”, den 30 januari, föreslår Frank Aaen på uppdrag av partiets grupp i folketinget en ”försoningskonferens” för att råda bot på det ”dåliga debattklimat” som utvecklats i

Danmark. Krav framförs också om att regeringen ”aktivt ska motverka de tendenser, som finns i Danmark till att demonisera delar av befolkningen och bestämda religioner.” Men är det inte just den här regeringen som gjort det möjligt för Kjærsgaards rasistparti att få inflytande över politiken? Är det inte just den regeringen som är ansvarig för att ledande politiker i Danmark vräker ur sig saker, särskilt om muslimer, som ingen politiker i Sverige skulle överleva?

En vecka senare har Aaen filat vidare på förslaget om en ”försoningskonferens”. I ett uttalande säger han att ”Det regeringen har gjort under senaste dagarna är uppenbarligen inte nog.” Perspektivet vidgas något när Aaen helt riktigt påpekar att ”[t]eckningarna har blivit en symbol för hur många muslimer känner att de blir trampade på.” Istället för att mana till kamp mot borgarregeringen som står i spetsen för rasismen och angreppen på arbetande människors levnadsförhållanden, föreslår dock Frank Aaen en ”försoningskonferens” som bör ledas av en ”neutral person” som Desmond Tutu eller Kofi Annan. Med sådana vänner behövs inga fiender, för att travestera Marx.

En viss förhoppning kan man ändå ha att Enhedslisten skulle sätta fingret i ögat på den egna regeringen och kräva ett omedelbart tillbakadragande av danska trupper från Irak. Men inte ens det orkar man med. Det talas här och var om att kriget är olagligt, men vem bryr sig om det? Vem ska döma den danska regeringen, om det inte är den danska arbetarklassen? Men för Enhedslisten finns inte målet att störta den borgerliga regeringen. Frågan är hur länge Fjärde Internationals medlemmar kan kvarstå i denna soppa av borgerlig reformism och utopisk småborgerlighet?

Per-Olof Mattsson

FIFTH INTERNATIONAL

Teoretisk tidskrift för Förbundet för Femte Internationalen
nr 3 ute nu!

Beställ: www.arbetarmakt.com

Svensk kapitalism och klasskampen idag

Följande text är en omarbetning av ekonomiska och politiska perspektiv som antogs av Arbetarmakts årsmöte i februari 2006.

Vi kan konstatera att medan 2001–2003 var en fas av mer kamp och radikalisering, har 2004–2005 varit en fas av tillbakagång för denna kamp och radikalisering. Vänstern och revolutionära idéer har pressats tillbaka i Sverige. Detta följer förvånansvärt mycket den ekonomiska utvecklingen. Inte minst har den svenska kapitalismen varit framgångsrik ur ett internationellt perspektiv, med rekordvinster för storföretag och massiva aktieutdelningar – en konsekvens av dels ökad exploatering och tillbakapressande av arbetarklassen i Sverige, dels av en ökad superexploatering av arbetskraft anställd av svenska företag i tredje världen.

I ett läge av mindre klasskamp och radikalisering är det viktigt för revolutionära socialister att kunna simma mot strömmen. En vändning kan samtidigt komma ganska snart. Inte minst är den internationella situationen instabil, både ekonomiskt och politiskt. Under kapitalismen leder ekonomisk tillväxt på sikt inte till mera stabilitet, utan skärper de underliggande kapitalistiska och imperialistiska motsättningarna.

Under 2003–2005 har den ekonomiska konjunkturen både i Sverige och i världen varit i en uppåtgående fas, vilket är en vändning från svackan under perioden 2000–2003. Inte minst har tillväxten i Kina lyft världsekonomin, vilket lett till en investeringsvåg från de imperialistiska länderna. Den globala ekonomin har vuxit med mer än fyra procent under 2005, vilket är mycket i ett historiskt perspektiv. Mellan 2003 och 2004 växte Sveriges BNP (bruttonationalprodukten) med 3,7 procent och 2004–2005 med cirka tre procent. Denna tillväxtnivå lär fortsätta under 2006. Som jämförelse växte BNP 1,1 procent 2000–2001, 2,0 procent 2001–2002 och 1,7 procent 2002–2003, medan tillväxten låg på över fyra procent per år under perioden 1998–2000 (www.scb.se).

I marxistisk ekonomi är mervärdet det överskott som arbetaren producerar utöver sin lön, och som hamnar i kapitalistens fickor. Mervärdeskvoten är mervärdet delat med lönen, och kan sägas vara ett mått på exploateringsgraden. I Sverige sjönk mervärdeskvoten under 2001–2002 men har sedan dess stigit igen. Enligt företagsstatistiken (www.scb.se) låg kvoten mellan rörelseresultat och perso-

nalkostnader, en grov indikator för mervärdeskvoten, i hela den privata sektorn på 34 procent år 2000, sjönk till 24 procent under 2001 och 2002, men steg sedan till 29 procent år 2003 och 36 procent år 2004. Detta är den högsta nivån i Sverige på åtminstone ett halvt sekel.

Denna ökning av exploateringsgraden har inte skett genom en direkt sänkning av reallönen, utan främst genom en ökning av produktiviteten som sänkt kostnaderna för de varor och tjänster arbetarklassen konsumerar (en ökning av så kallat relativt mervärde). Reallönen för arbetare i privat sektor steg med 1,8 procent mellan 1999 och 2000, 1,3 procent 2000–2001, 1,5 procent 2001–2002, 1,0 procent 2002–2003 och 1,8 procent 2003–2004. 2004–2005 steg reallönen med 2,7 procent, vilket är den högsta ökningen sedan 1998. Reallöneökningen under 2005 beror i första hand på att konsumentprisindex endast steg med 0,5 procent, och inte på att facket krävt och fått igenom kraftiga löneökningar.

Tillväxten i Sverige har samtidigt varit ojämn och motsägelsefull. Investeringskvoten i Sverige är på en historiskt sett mycket låg nivå, och är också den lägsta bland de rika länderna, samtidigt som kapitlexporten är på en historiskt sett mycket hög nivå. Det imperialistiska draget hos den svenska kapitalismen har skärpts (Lenin beskrev imperialismen just som baserad på kapitlexport). Tillväxten har framför allt varit exportdriven. Därför är också den svenska kapitalismen extremt känslig för internationella störningar. Exporten stod år 2004 för så mycket som 46 procent av Sveriges BNP.

I normala fall leder högre ekonomisk tillväxt till sänkt arbetslöshet, vilket ofta kan stärka arbetarnas självförtroende. Under den senaste uppgångsfasen i Sverige har arbetslösheten istället ökat, vilket också har ökat rädslan bland de som har jobb att bli arbetslösa. Den öppna arbetslösheten har gått upp från 5,3 procent 2003 till 5,9 procent 2005 och sysselsättningsgraden gått ned från 77,9 procent 2003 till 77,3 procent 2005, vilket tyder på att tillväxten främst tar sig uttryck i en höjd produktivitet istället för en expansion i sysselsättningen. Under 2004 ökade arbetsproduktiviteten med så mycket som 9,3 procent inom tillverkningsindustrin. Många industrijobb har flyttats utomlands. Just arbetslösheten kommer att vara en nyckelfråga vem som än kommer att vinna valet i september 2006.

Det finns också stora obalanser i världsekonomin. Tillväxt skapar också

sin motsats. En internationell kris kan inte uteslutas ens på kort sikt, triggad av USA:s handelsunderskott och fastighetsbubbla eller höjda oljepriser. En internationell kris i världshandeln kommer att slå hårt mot Sverige på grund av exportberoendet. På medellång eller lång sikt kommer också den kraftiga tillväxten i delar av tredje världen, framför allt Kina, att rubba den geopolitiska balansen i världen, och leda till en skärpning av de inomimperialistiska konflikterna, där Irakkriget bara var en försmak. En attack på Iran kan inte uteslutas ens på kort sikt. Irakkriget och den fortsatta ockupationen av Irak var och är en konsekvens av att USA-imperialismen tänker långsiktigt strategiskt och vill behålla sin hegemoniska position.

Den politiska konjunkturen har delvis följt den ekonomiska i Sverige. Perioden 2001–2003 såg mer av radikalisering än kamp. Inte minst var globaliseringsrörelsen och antikrigsrörelsen ett uttryck för detta. Sedan 2003 har den tendensen varit på nedgående i Sverige. Inte minst har antikrigsrörelsen kollapsat. När en vändning kan komma är mycket svårt att förutsäga, men beror till stor del på den ekonomiska utvecklingen.

Så länge tillväxtsiffrorna är höga och ingen större ekonomisk kris ändrar denna situation, kan den svenska kapitalismen i viss mån köpa sig social fred. En ökning av sysselsättningen skulle bidra till denna stabilitet. Samtidigt finns ett tryck inte minst från den internationella konkurrensen att ytterligare angripa offentlig sektor och den svenska fackföreningsrörelsens styrkepositioner. Sådana angrepp är förmodligen att vänta vid ett eventuellt tillträde av en borgerlig regering eller en internationell ekonomisk kris. Om den nuvarande politiska kursen ändå fortsätter, kommer det att fortsätta betyda ett gynnande av mellanskikten och arbetararistokratin samtidigt som de mer förtryckta grupperna i arbetarklassen (de lågavlönade, de som jobbar på osäkra anställningsvillkor och de arbetslösa) inte kommer att få en bättre situation.

Kopplingen mellan ekonomi och politik bör förstås inte tolkas på ett deterministiskt sätt, men som historiematerialister kan vi inte förneka att det finns ett samband. En vändning kan samtidigt komma plötsligt och utan att vi är beredda på det.

Klasskampen befinner sig när detta skrivs på en låg nivå i Sverige. Antalet förlorade arbetsdagar till följd av stridsåtgärder (lockout och strejker, inklusive

vilda strejker) var enligt Medlingsinstitutet (www.medlingsinstitutet.se) 78 735 dagar år 1999, 272 dagar år 2000, 11 078 dagar år 2001, 838 dagar år 2002, 627 571 dagar år 2003, 15 282 år 2004 och 603 dagar år 2005. År 2003 var antalet förlorade arbetsdagar det högsta sedan 1990, vilket framför allt berodde på Kommunals strejk och elektrikerstrejken. Men sedan dess har strejkintensiteten sjunkit. Under 2005 skedde enligt Medlingsinstitutet 14 arbetsinställelser, som omfattade 639 anställda och ledde till 603 förlorade arbetsdagar. Förutom bottenåret 2000 har inte så få arbetsdagar förlorats i konflikter sedan 1967. Det ska dock nämnas att antalet förlorade arbetsdagar låg på endast 800 år 1968, så officiell statistik över stridsåtgärder säger inte allt om radikaliseringsprocessen.

Den arbetsplats där det strejkades flest gånger under 2005 var Connex i Stockholm. Den vilda strejken mot avskedandet av Per Johansson i oktober, som omfattade 90 arbetare, och det stöd denna strejk fick bland allmänheten, var ett mycket viktigt uttryck för facklig militans, men bör ses snarare som ett undantag från en allmän tendens till nedgång i

klasskampen. LO-ledningens ovilja att mobilisera hela fackföreningsrörelsen för att stänga lokaltrafiken tills Per Johansson fått tillbaka jobbet har försvagat kampen till stöd för honom. I den här typen av konflikter är det därför viktigt att ställa krav på arbetarrörelsens ledning och samtidigt avslöja dess rutenhet inför basen.

Den låga inflationen, vilket till och med kan utvecklas till en deflation, kan komma att göra att arbetsköparna går till offensiv och kräver minskade löneökningar eller till och med lönesänkningar, inte minst om konjunkturen vänder nedåt. Detta skulle kunna bli inledningen på mer omfattande facklig kamp, även om det då handlar om en försvarskamp.

Under 2006 kommer valet att stå i fokus, och det kan bidra till att öka polariseringen mellan vänster och höger. Från 2003 fram till slutet av 2005 har det borgerliga blocket haft ett försprång framför s+v+mp (och stödet för s+v+mp jämfört med de borgerliga partierna är fortfarande mycket större bland förstagångsväljare). Detta kan dock mycket väl vända under 2006, till socialdemokratin fördel, inte minst om arbetslösheten börjar gå

ned till följd av fortsatt stark ekonomisk tillväxt. Socialdemokratin har också behållit sitt kraftiga stöd inom arbetarklassen. Enligt SCB stödde 58 procent av arbetarna (s) i november 2005. Bland stora företagare stöddes (s) av endast 15 procent vid samma tidpunkt.

Vänsterpartiet har mer än halverat sitt opinionsstöd jämfört med år 2000 och har varit på kraftigt tillbakagång. Medan 14 procent stödde v enligt SCB:s undersökning i november 2000 (vilket är toppnoteringen) sjönk detta till 5,7 procent i november 2005. Även om ledningen för Vänsterpartiet bidragit till detta med sitt stöd till s-regeringens borgerliga politik, är det också ett uttryck för en nedgång i radikaliseringen och hetsen från borgerligt håll som v-ledningen har varit misserabel på att besvara.

Om borgarna vinner valet kommer de att snabbt gå framåt och försöka nedmontera de delar av offentlig sektor och de sociala rättigheter för arbetare som inte (s) har nedmonterat. De vet att de kanske bara har fyra år på sig. Detta kan inleda en period av mer omfattande kamp.

Morales Bolivia: Rörelse mot socialism eller kapitalism?

Många socialister, arbetare och förtryckta över hela världen har de senaste åren jublat över framgång efter framgång för partier och ledare i Sydamerika som talat om antikapitalism eller rentav socialism. Brasiliens Lula svek arbetarna och ställde villigt upp på kapitalisternas krav. Chávez, som vi behandlade i *Arbetarmakt* 1/2005, är fortfarande ovillig att på allvar konfrontera kapitalistklassen i Venezuela. Nu kan ett nytt namn läggas till listan över Sydamerikas vänsterledare: Evo Morales, och Rörelsen för Socialism (MAS). Men vad kan vi vänta oss av Morales? Och har socialister anledning att glädjas över hans seger?

Bolivias historia är, liksom många av grannländerna i Sydamerika, fylld av hårda klasskonflikter och utsugning. Efter att spanjorerna störtat Inkariket, som delvis bestod av delar av Bolivia, och även lagt under sig kulturer i östra delar av landet, följde en lång period av upprorsförsök, som brutalt slogs ned av koloniserarna. I början av 1800-talet vann självständighet efter ett befrielsekrig som tog inspiration från den amerikanska revolutionen. Krig med andra sydamerikanska stater

följde under 1800- och 1900-talet, och Bolivias indianfolk, som var i stor majoritet, led svårt under fattigdom och svält. Korrupta regimer ledda av militärer eller imperialistlakejer följde på varandra, och på 1980-talet började Bolivia slaviskt följa diktaten från FN-imperialisternas IMF.

För att få tillgång till västs krediter gick staten med på ett flertal "flexibiliseringsåtgärder", som naturligtvis innebar en sänkning av löner för de offentliganställda, ytterligare utförsäljning av näringar i den offentliga sektorn och regelbundna konflikter med kokande arbetare och bondeklasser. Som bäst i klassen för IMF-reformer, som ju enligt FN själva är utformade för att bekämpa fattigdomen och skapa en "stabil ekonomi", kan man ju undra om de hårda åtgärderna i alla fall något förbättrat levnadsstandarden för massorna. Men icke.

I slutet av 2002 hade Bolivia fortfarande runt 4,5 miljarder dollar i skulder till utländska kreditgivare, och än idag lever två tredjedelar av landets befolkning i fattigdom. Samtidigt hämtar imperialismens företag hem enorma vinster från

landet varje år, speciellt då från mineralgruvorna och den alltmer viktiga oljan.

Det var mot denna bakgrund, dessa enorma klasskillnader som vi sett i så många latinamerikanska land förut, som Evo Morales och hans Movimiento al Socialismo bars fram till att leda landet med över hälften av rösterna i valet i december 2005. Vänsteraktivister världen över har jublat över en potentiell ny "godhetens axelmakter" med Kuba och Venezuela, formad som motbild till USA:s "ondskans axelmakter". Morales saknar inte heller den karisma och känsla för vad som går hem som "folkligt" som gjort Chávez innan honom till affischnamn för den nya, antikapitalistiska vänstern.

MAS valkampanj spelade på flera nyckelfrågor som plågar de bolivianska massorna: Det handlade om kokaodlingarna, ivrigt bekämpade av USA, och där Morales själv har sin bakgrund, som ledare för kokaodlarnas organisationer. Det handlade om indianbefolkningens rätt till representation och ett slags återtagande av 500 års historia dominerad av koloniserare eller imperialister. Det handlade om gaskriget, som konflikterna 2003 och

2005 kallas, då befolkningen i framför allt El Alto men över hela Bolivia reste sig för att kräva tillgång till de enorma rikedomar landets gasexport skapar, och som år efter år enbart berikade multinationella företag medan bolivianerna själva endast fick en skärva av miljarderna. Under gaskriget talade Morales om en fullständig nationalisering av gastillgångarna.

Trots att arbetar- och boendekommitéer bildades, med verklig möjlighet att ta makten i landet och krossa oligarkernas välde en gång för alla, fanns då inget revolutionärt parti som kunde åstadkomma den samordning och ledning en sådan kamp mot staten kräver. Morales spelade dessutom rollen som rörelsens högerflank, och jobbade ständigt för att lugna ner de ”upprörda stämningarna” och ingå kompromisser med de alltmer trängda kapitalisterna. Upproret ledde till slut till att staten desperat ökade sin lilla andel av gasprofiterna. Undantagstillstånd utlystes, arbetare ledde masskamp mot polisen och tvingade i La Paz den hatade presidenten Carlos Mesa att avgå.

Med ett starkt mandat från Bolivias massor har alltså Morales nu chansen att genomföra allt det han pratat så högljutt om i oppositionsställning; Movimiento al Socialismo – rörelse mot socialismen.

Massornas förväntningar på den nye presidenten, som dessutom för första gången i Bolivias historia själv kommer från den indianska majoriteten, är enorma. Men redan i valkampanjen visade Morales att hans MAS inte på allvar tänkte utmana kapitalisterna. Gång på gång, i vänster- såväl som borgerlig press, hamrade han in budskapet att MAS skulle vara ett parti för ”hela Bolivia”, läs: en folkfront där arbetarklassens intressen snällt får vänta till förmån för dem som sitter på all makt, kapitalisterna.

Att regera för alla klasser, som Morales från början sagt sig vilja göra, innebär att regera på ett sätt som inte hotar klass-samhället, alltså på ett sätt som befäster den nuvarande härsarklassens positioner. Revolutionärer varken borde och bör därför på inga villkor ge stöd till hans kampanj. I en intervju med Fjärde Internationalens *International Viewpoint* säger Morales till exempel att han är stolt över att också ”arbetsgivarna velat ansluta sig till vår rörelse”.

När Chavéz kallade på massorna i Venezuela för att skydda de reformer han genomfört, fick han ett enormt gensvar som var mer radikalt än han kanske väntat sig. Frågan är också om Morales kommer att möta en arbetarklass som är mer kampvillig än han själv. Klart är dock att Bolivias kapitalister ännu inte har något allvarligt att frukta från honom – det har han gjort klart i flera tal till stora jordägare och bankirer, där han svurit sin trohet till den privata egendomen. Morales ”socialism” handlar i grunden om att något förbättra för de fattigaste i samhället, och detta utan att onödigt ”uppröra” kapitalisterna. MAS-representanter har talat om en slags ”andinsk kapitalism” för att förklara vilket system man vill ha, och Morales själv säger att de nyliberala reformer som massorna röstat fram honom för att avskaffa knappast kommer att kunna vridas tillbaka ”i ett svep”.

Men det är just ett svep som behövs, och det är något MAS inte kommer att kunna leverera. USA-imperialisterna är så pass pressade att det är tveksamt om de snällt skulle titta på om Morales gör allvar ens av de mycket små förstatliganden som det blivit av de stora orden om ”nationalisering”. Morales hoppas på samförstånd mellan klasserna, men det är en position som är livsfarlig både i det korta och långa loppet. Kapitalisterna är på det klara med att Morales seger innebär en tillfällig avkylning av den glödheta arbetarkampen, och kommer till skillnad från MAS inte att vara ett dugg försiktiga i att i detta andrum försäkra sig om att ”deras” president inte går för långt.

Socialister i Bolivia och utanför måste vara på det klara med vad Morales seger innebär. Dels visar det på det enorma behov som finns för socialistisk politik, det enda som kan ge lösningen på Bolivias, Sydamerikas och hela världens fattigdom och utsugning. Det är något att ta fasta på – massorna vill socialismen och har alldeles nyligen känt sin styrka. Samtidigt kommer Morales utan att konfrontera kapitalisterna aldrig kunna leva upp till de förväntningar som finns på honom.

Därför måste Bolivias arbetare organisera sig själva, sätta press på Morales att föra den arbetarpolitik han sagt sig vilja föra, och om han inte gör det, föra upp revolutionen på dagordningen. Kraven måste vara just en konstituerande

församling Morales pratat om i vaga ordalag, men organiserad av arbetarna själva. De valmyndigheter som senast vid presidentvalet såg till att tusentals potentiella Morales-väljare ”försvann” ur val-längderna kan inte ges förtroendet att organisera den.

Den konstituerande församlingen måste vidare bestå av representanter från bostadsområdena, fackförbunden och arbetsplatserna, och föra fram ett förverkligande av alla för massorna nödvändiga reformer på agendan. Församlingen kan dock inte vara reformistisk, eftersom t.ex. en fullständig nationalisering av gasbolagen eller ett avvisande av betalningar på nyliberalernas orättfärdiga lån otvivelaktigt kommer att tvinga dem att gå utanför borgarstatens gränser, och även konfrontera den armé som inte är annorlunda än den var när arbetare sköts under gaskriget.

Det är ännu för tidigt att säga om Morales styre kommer att likna Chavéz, Lulas eller rentav Castros. MAS verkar dock luta bra mycket mer åt Lulas sida än Castros, den radikala retoriken till trots. MAS och Bolivias framtid kan heller inte reduceras helt till en fråga om Morales person, det vore idealism. Huruvida Morales regim, pressad mellan massornas förväntningar och det internationella kapitalets krav, kommer att stå eller falla, ligger i slutändan i de bolivianska arbetarnas händer. Därför är det viktigt att revolutionärer världen över också i fortsättningen följer utvecklingen där, och stödjer de krafter bland Bolivias arbetare som redan idag inser att de måste hålla sina representanter så långt bort som möjligt från MAS klassöverskridande regering, och istället kämpar för en verklig rörelse mot socialismen, en rörelse som handlar om att på allvar förverkliga Morales reformer – och mycket mer därtill – genom fullskalig kamp mot kapitalister, i Bolivia, USA och världen över.

Sådana krafter är idag, särskilt med tanke på segerruset, små och inte speciellt samordnade. Den närmaste tiden, med den konstituerande församling som enligt MAS ska hållas tidigt i sommar, kommer att visa hur vi bäst agerar för att understödja de mest medvetna arbetarna i kampen för ett verkligt, revolutionärt parti i Bolivia.

ARBETARMAKTS NYHETS BREV

prenumerera (kostar inget) på:

www.arbetarmakt.com

Klara Zetkin (del 2)

Vår första artikel om Klara Zetkin behandlade hennes pionjärsats i organiserandet av en proletär kvinnorörelse först i Tyskland och sedan i andra länder i Europa. Zetkin blev den centrala och samlande gestalten i den tyska socialdemokratins kamp för att mobilisera arbetarklassens kvinnor till kamp för demokratiska rättigheter, socialism och jämställdhet mellan könen.

När de socialdemokratiska partierna i så gott som hela Europa komprometterat sig genom att sluta upp bakom "sina egna" borgares krigsäventyr 1914, växte en opposition fram där också Zetkin och andra företrädare för den proletära kvinnorörelsen tog parti för de som kämpade mot kriget och för en fred på arbetarnas villkor.

Motståndet mot de gamla partiernas förräderi fick ordentlig fart i och med de ryska revolutionerna 1917, först den i februari som störtade tsarens valde och sedan den i oktober som med Lenins bolsjevikerna i spetsen förde arbetarna till makten. Den ryska revolutionsregeringen uppmanade alla krigförande stater att sluta fred och avbryta slakten.

Bolsjevikerna ställde sig i spetsen för att skapa en ny arbetarinternational, den tredje i ordningen, som bildades 1919 och som fick namnet Kommunistiska Internationalen (brukar förkortas till Komintern). De revolutionärer som samlades i den nya internationalen beslutade att även bygga upp en internationell organisation för ungdomar. Dock inte för kvinnor. Zetkin blev, som en av rörelsens veteraner inom arbetet bland kvinnor, ombedd att skriva ett förslag till riktlinjer för kommunisternas arbete bland kvinnor. Resolutionen antogs sedan av Kominterns tredje världskongress 1921. (Texten finns återgiven i vår tidskrift *Marxistiskt Perspektiv* nr 6, 1999.)

I Kominterns beslut om arbetet bland kvinnor var det en självklar utgångspunkt att det behövdes speciella metoder för arbetet. Här kunde man förlita sig på erfarenheterna av de tyska socialisternas arbete bland kvinnor under flera decennier.

I den resolution som författades av Zetkin är målet för kommunisternas arbete bland kvinnor att "bibringa dem kommunismens idéer och att samla dem som målmedvetna, handlingskraftiga och oförfervilliga kämpar och medarbetarskor i kampen för kommunismen." Förtrycket av kvinnan härleds till privategendomen, som "den absolut grundläggande orsaken". I och med privategendomens befästade blev "kvinnor och barn, liksom sla-

varna... mannens ägodelar."

Om kvinnan ska kunna uppnå "fullständigt samhälleligt likaberättigande med mannen", finns det två förutsättningar som måste skapas: 1) den privata äganderätten till produktionsmedlen upphävs och ersätts av gemensamt, samhälleligt ägande; 2) kvinnans arbete måste bli en del av den samhälleliga produktionen i en samhällsordning utan utsugning och slaveri.

Endast på så sätt kan kvinnan "garanteras... att allsidigt få utveckla sina egenskaper, att få kraft att verka som en arbetande och skapande individ med samma skyldigheter och rättigheter tillsammans med andra människor", hävdade resolutionen.

Zetkins och de tyska socialdemokraternas kamp mot den borgerliga kvinnorörelsen fördes över till Kominterns arbete. Resolutionen formulerar en karaktäristik av den borgerliga feminismen som fortfarande har stor giltighet: "i praktiken går kvinnosakskravens förverkligande ut på att reformera den kapitalistiska ordningen till förmån för de besuttna klassernas kvinnor medan proletärkvinnornas stora flertal, det arbetande folkets kvinnor, fortfarande är utlämnade åt den förnedring och ringaktning av sitt människovärde som de erhållit i egenskap av ofria och utsugna."

Kommunisterna hävdade att förutsättningarna för kvinnans frigörelse inte kan uppnås gemensamt med den borgerliga kvinnorörelsen. Det är enbart i gemensam kamp med de manliga arbetarna som utsugning och förtryck kan undanröjas. Det var (och är) endast som en del av den revolutionära arbetarrörelsen som kvinnan kan uppnå sin frigörelse i och med kapitalismens störtande.

Zetkins text riktade skarp kritik mot de arbetarpartier som svikit arbetarkvinnornas kamp, samtidigt som den byggde vidare på framför allt det arbete i Tyskland som hon själv varit en ledande företrädare för.

I de länder där arbetarna ännu inte gripit makten – texten skrevs 1921 – formulerades en rad uppgifter för de kommunistiska partierna. Överallt måste kommunisterna kämpa för kvinnornas likaberättigande i arbetarrörelsen, för båda könen fullständiga juridiska likhet inför lagen, samma lön för samma arbete, för att bara nämna några av de viktigaste punkterna.

För att kunna organisera och föra kampen för kvinnans fulla frigörelse, fastslog Komintern några organisatoriska

förutsättningar. Kvinnliga partimedlemmar ska inte förvisas till särskilda kvinnoföreningar. Däremot måste partierna använda speciella metoder för att genom agitation nå arbetarkvinnorna. Kommunistiska organisationer, från lokal till nationell och internationell nivå, måste ha ett särskilt utskott för agitation bland kvinnorna. Den agitationen kan även bedrivas av män. Varje kommunistisk tidning bör ha en kvinnosida, där samma principer som i övrigt gäller: ingen begränsning av ämnen till så kallade kvinnofrågor. Formen för agitation ska vara annorlunda men innehålllet detsamma.

Kominterns kvinnosekretariat, som ledde arbetet, publicerade en speciell tidskrift på tyska (*Die kommunistische Fraueninternationale*) från 1921 till 1925. I den kunde kommunistiska kvinnoaktivister följa kampen världen över för arbetarkvinnornas intressen. Här fördes också polemik mot borgerliga feminister. Men den var absolut inte begränsad till så kallade kvinnofrågor. Istället belyste den alla slags frågor ur arbetarkvinnornas perspektiv. Redaktör för tidskriften var alldeles självklart Klara Zetkin.

Vi revolutionära socialister betraktar fortfarande Kominterns arbete bland kvinnor under de första åren av 1920-talet, och dess föregångare i den tyska socialdemokratin under Zetkins ledning, som en modell och en metod också för våra uppgifter i dagens situation.

När Kominterns tidskrift gick mot sitt slut, år 1925, publicerades bara några få nummer som innehöll tomma hyllningar av Lenin, nationalistiska förklaringar om trohet mot Sovjetunionen och trist statistik. Tidskriften blev ett av många offer för stalinismen. Klara Zetkin blev under sina sista år tyvärr också själv ett offer för stalinismen. När Kominterns sjätte kongress samlades 1928 blev det "segrammas kongress", byråkraternas och förrädarnas kongress. Zetkin kunde inte stå emot stalinisternas tryck. Zetkins tragiska öde sammanfattades av Trotskij:

"En respektabel gammal dam – hon var tidigare Klara Zetkin – sade att inga idéer som kom från Trotskij kunde betraktas som korrekta. Hon utförde bara en uppgift som hon tilldelats bakom kulisserna. Att tilldela människor med oklanderligt rykte ovärdiga uppgifter är Stalins system."

Så avslutades en ovärderlig insats i arbetet för att skapa en internationell kvinnorörelse på revolutionärt socialistisk grund.

Bok med sprängkraft

Andreas Malm och Shora Esmailian lyfter i boken *Sprängkraft i Iran – Arbetarkamp och krigshot* fram den iranska arbetarklassens kamp. Det är en mycket intressant inblick som läsaren erbjuds. Under ett besök i landet hösten 2004 har de träffat ett stort antal aktivister som berättar om mullaregimens förtryck och om kampen mot detta.

Boken är indelad i tre delar eller övergripande avsnitt. Bokens första del, "Arbetarnas Iran" tar sin utgångspunkt i Irans historia och revolutionen 1979. Läsaren får bakgrunden till revolutionen, en analys av de sociala krafter som var huvudaktörer i denna omvälvning och en informativ redogörelse för vänsterns och arbetarrörelsens misslyckande – vilket banade vägen för Khomeinis islamistiska regim.

Shora-rörelsen

Ett mycket intressant avsnitt handlar om shora-rörelsen (shora är den persiska motsvarigheten till arbetarråd). Dessa rådsstrukturer hade arbetarna tagit initiativ till som ett sätt att organisera kampen mot kapitalisternas nedläggningar och shahens diktatur. I det maktvakuum som uppstod efter att den sistnämnde kapitulrat utgjorde shora-rörelsen en imponerande stomme i arbetarkontrollen över den iranska industrin som varade i ett halvår. Läsaren får en detaljerad redogörelse för rådets funktioner och den progressiva roll de spelade.

Shora-rörelsen fick aldrig något centralt uttryck och krossades slutligen som en konsekvens av att dubbelmakten som uppstått fick en reaktionär lösning. Å ena sidan hade råden makten över industrin, å andra sidan byggdes en stat upp vars klerikalfascistiskt borgerliga klassinnehåll innebar en oundviklig konflikt med rådets funktion. De senare tvingades vika sig för regimen. Genom repression och utrensningar inordnades shora-rörelsen under den "islamiska revolutionens" intressen. Läsaren får flera isande exempel på nederlagets oerhörda pris. Upp emot 150 000 människor mördades av islamisterna.

Bokens första del bjuder också på flera intressanta intervjuer med dagens aktivister i den nya arbetarrörelse som är på frammarsch. I dessa diskuteras alltifrån vardagslivet för iranska arbetare till lärdomarna av revolutionen, frågan om reform eller revolution och hur arbetarklassen ska kunna gå tillväga för att segra i en kommande revolution. Överhuvudtaget vittnar många av intervjuerna/diskussionerna om ett brinnande engagemang och en stor tilltro till arbetarklassens roll som revolutionärt subjekt.

Många intervjuer reflekterar ett stort

inflytande för politiska idéer som är nära besläktade med syndikalismen. En av de intervjuade arbetaraktivisterna uttrycker det som att uppgiften består i att organisera fackliga organisationer som ska vara oberoende från partier och dessutom vara antikapitalistiska. Liknande idéer som understryker behovet av en i förhållande till alla partier självständig arbetarrörelse förekommer på flera sidor i boken.

En intervju gjord i Gilan, en provins norr om Teheran som av tradition varit ett starkt fäste för arbetarrörelsen och vänstern, är som ett avvikande exempel särskilt intressant. Mohammed, en arbetaraktivist, argumenterar här för behovet av ett revolutionärt parti som kan säkra arbetarkontrollen genom att leda revolutionen till makten så att arbetarklassen kan skapa en egen statsapparat. Han framhåller också bolsjevikernas roll i ryska revolutionen 1917 som ett positivt exempel.

Hotet från imperialismen

Bokens andra del innehåller en redogörelse för den nuvarande internationella situationen – en situation där den iranska regimen befinner sig på konfrontationskurs med USA, EU och Israel.

Malm och Esmailian diskuterar den nye ledaren Mahmoud Ahmadinejads planer på kärnkraft och eventuella kärnvapen, den iranska oljans betydelse för USA liksom hur man ska tolka den psykologiska krigföring som pågår alltjämt. Oenkligen är det av intresse för socialister och antiimperialister att följa dessa motsättnings utveckling den kommande tiden.

Frågan om en attack ger också upphov till frågan om hur vänstern och anti-krigsrörelsen bör förhålla sig. I andra delens avslutning finns en diskussion kring detta mellan fyra svenska exiliranier. Här går meningarna isär. Shole Irani, f.d. chefredaktör på den feministiska tidskriften *Kvinnor mot fundamentalism*, säger t.ex. att hon kommer att vara mot båda sidor, att det inte går att välja sida i en konflikt mellan USA och den iranska regimen.

Den av deltagarna som i detta avseende är mest åt höger, Reza Aban, intar en närmast pro-imperialistisk position som han förenar med en frihetlig syn på facklig politik. Diskussionen ger förvisso anledning till optimism, tre av fyra säger sig i någon mening vara för ett väpnat motstånd mot en eventuell imperialistisk ockupation, men en konsekvent antiimperialistisk revolutionär position i förhållande till ett kommande anfallskrig saknas. Vid ett eventuellt anfall från USA och Israel är det kommunisters plikt att stå på motståndets sida. Att försvara Iran

från imperialismen står inte i motsättning till att samtidigt kämpa för ett socialistiskt alternativ till den reaktionära mullaregimen, tvärtom måste det ses som en del av denna kamp.

I bokens slutdel finns en sammanställning av artiklar från tidningen *Arbetaren* från förra året. Här kan vi läsa om den iranska feministiska rörelsens protester mot den kvinnofientliga sharialagstiftningen och om framgångar för den nya arbetarrörelsen i kampen för att fira första maj förra året. Vi får också läsa om den förtryckta arabiska minoritetens kamp i södra Iran och om valet som ledde till nederlaget för nyliberalen Rafsanjani till förmån för den nuvarande presidenten, Mahmoud Ahmadinejad.

Intressant och läsvärd

Sprängkraft i Iran är mycket intressant och läsvärd, därtill högaktuell i och med Irans position i den nuvarande internationella politiska situationen. Bokens enda större svaghet är att den saknar en klar politisk udd och en revolutionär analys av den nuvarande situationen.

En diskussion om behovet av ett revolutionärt arbetarparti och vidare frågan om hur ett sådant skulle kunna byggas i Iran idag hade varit på sin plats. Det måste falla på den iranska arbetarklassen att störta mullornas regim, om detta vittnar boken. Malms och Esmailians analyser och redogörelser är ett stort stöd, om än lite omedvetet, för den permanenta revolutionens perspektiv i synen på arbetarklassens uppgifter i Iran – igår och idag.

Kommunister måste dock varna för det farliga i att utså förhoppningar om att arbetarklassen kan genomdriva sin makt enbart genom sina rådsstrukturer, en åsikt som ofta kommer till uttryck i boken. För denna uppgift krävs en revolutionär strategi kodifierad i ett program för makten. I detta sammanhang är kampen för ett nytt arbetarparti en brännande nödvändighet. Ett sådant parti måste vara en kamporganisation baserad på arbetarråden och de förtrycktas rörelse. Det måste liksom bolsjevikpartiet en gång gjorde förena största möjliga interna demokrati med centralistisk disciplin i handling. Uppenbarligen finns iranska arbetaraktivister som kommit fram till en liknande slutsats. Det är lovande för framtiden.

Gunnar Westin

Beställ boken på
www.radikal.se

forts från baksidan

Johansson skulle återanställas, att inget straff skulle drabba de tunnelbaneförare som strejkat och att SEKO skulle undersöka möjligheten av en politisk strejk – för att sedan helt slå till reträtt och uppmana tunnelbaneförarna att inte strejka. Av LO-förbunden var det bara SEKO som uttalade sig klart i sakfrågan – återanställ Per Johansson. SEKO pratade om möjligheterna av en politisk strejk och ska också ha utrett frågan i en månad eller så. Som väntat kom de fram till att en politisk strejk var olämplig, då den skulle kunna ”provocera” arbetsgivarna till att attackera strejkrätten. Argumentet är falskt – arbetsgivarna och deras politiska företrädare blir inte snällare för att vi är undfallande, istället uppmanas de att angripa oss. Att facktopparna själva lägger strejkförbud på facket hjälper bara dem som vill begränsa arbetarnas rättigheter ytterligare.

Med en kampinriktad ledning för arbetarrörelsen hade det inte varit frågan om att diskutera politisk strejk i flera veckor utan resultat. Vi skulle inte ha tolererat en sådan utmaning mot hela fackföreningsrörelsen, utan genast gått till motattack och hindrat Connex från att fungera tills Per var återanställd. Och efter en sådan styrkeuppvisning skulle det inte finnas någon anledning för arbetarna att stanna där – varför låta vår säkerhet som arbetare eller resenärer i tunnelbanan hotas av ett fackföreningsfientligt företag som sätter vinsten främst och som underlåter att satsa några pengar på nödvändiga säkerhetsförbättringar? Hela kollektivtrafiken borde ha återförts i kollektiv ägo, under arbetarkontroll – inte i händerna på byråkrater utom vår kontroll.

Ställa krav på byråkraterna?

En fråga som få om någon inom vänstern förstär är frågan om att ställa krav på arbetarrörelsens fackliga och politiska ledning. Med argument alltifrån skenbart radikala om att inte skapa illusioner om byråkrater som ändå aldrig kommer att stå på arbetarnas sida eller att förneka att (s) och (v) faktiskt har starka baser i arbetarklassen, till argument om att det är fel med ledningar överhuvudtaget, avvisas allt aktivt förhållningssätt till de reformistiska ledarna. I praktiken enas både sekterister och opportunisterna i att inte direkt utmana byråkraterna.

Sedan åtminstone 1917 har en viktig del av den kommunistiska politiken bestått i att ställa krav på arbetarrörelsens reformistiska ledare. Detta görs inte i syfte att sprida illusioner om dem, utan tvärt om för att avslöja dem. Byråkraterna försvinner inte för att vi kritiserar dem i våra tidningar. De flesta arbetare i Sverige håller sig fortfarande, med all rätt, till de stora fackföreningarna. Problemet är att de fortfarande inte är tillräckligt medvetna för att mobilisera sig för att slänga ut

byråkraterna som hindrar arbetarnas kamp. Taktiken att ställa krav på de reformistiska ledarna är i första hand ett förhållningssätt till de arbetare som inte insett behovet att kasta ut byråkratin. Det är att säga till dem: okej, ni ser fortfarande ledarna som era representanter (oavsett hur kritiska ni är). Nåväl, kräv då att de kämpar för era krav. Ställ konkreta krav och kräv att de mobiliserar till kamp för dessa krav. Om ledarna inte gör detta, har de visat att de inte står för era intressen, och ni måste då organisera er för att slänga ut dem ur era organisationer. Bara i praktiken kan majoriteten av arbetarna övertygas om att deras representanter faktiskt inte står för deras intressen. Kommunisterna varnar hela tiden för detta och förklarar att byråkraterna kommer att svika.

Inte heller är det nog att rikta krav till fackledarna i allmänhet. Konkreta krav måste riktas till de konkreta byråkraterna, direkt till SEKO:s ordförande Janne Rudén, till LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin etc. Allt prat om att hålla isär sak och person är helt ovidkommande. Vi är inte intresserade av Wanja personligen, men så länge hon utger sig för att representera 2 miljoner LO-medlemmar kan hon personligen ställas till svars.

Det är också meningslöst att dra en skarp gräns mellan fack- och partibyråkrater. (s) och (v) utger sig för att representera arbetarna och de flesta medvetna arbetarna röstar på något av partierna. Och de flesta LO- och TCO-ledare är med i (s). Så samma sak gäller för arbetarrörelsens politiska ledning. Arbetarna måste ställa konkreta krav på konkreta personer, och de som inte kan kämpa för våra krav har heller inget att göra som våra representanter. Kämpa för oss eller försvinn – så måste budskapet lyda. Det är just i såna här situationer den taktiken kan vara effektiv, när det finns ett massivt stöd från fackklubbar och även SSU-klubbar att ta till strid.

Att man ställer krav på enskilda representanter ska på intet sätt förstås som att det är en fråga om enskilda personer. Frågan handlar inte alls om att fel personer hamnat på fel plats – frågan handlar om ett helt byråkratiskt skikt som styr våra organisationer. Fackföreningarna måste tas över av medlemmarna. Ett av de viktigaste kraven är att representanterna inte ska ha några privilegier. Ledarna ska kunna väljas och avsättas, och leva under samma villkor som basmedlemmarna. Med levnadsförhållanden som ligger långt över vad basmedlemmarna har, dras ledarna ofrånkomligen mot att identifiera sig med sin välbärgade motpart i förhandlingen, arbetsgivarna, och det drar ofrånkomligen till sig karriärer som är mer intresserade av en hög lön än av kamp. Och varför skulle de vilja riskera sina höga löner, när de inte ens drabbats ekonomiskt av att vi andra får dåliga avtal?

Framtida kamp

Vad gäller tunnelbaneförarna ska de ha all heder av sin kamp. Detta hindrar dock inte att man kan ha synpunkter på deras taktik.

Ett sätt som kunde ha fått Connex att backa är en mer fullständig konfrontation: att istället för några timmars strejk på morgonen 6/10 ha bestämt sig för att strejka och ställa till största möjliga oreda tills Connex återanställde Per. Naturligtvis i kombination med att mobilisera och allt stöd för att upplysa allmänheten om orsaken till strejken – ett arbete som de ju skötte bra med dagliga flygbladsutdelningar m.m. En total konfrontation vore förstås mer riskabel, men ibland är det nödvändigt att riskera det för att segra. Allmänheten hade ju stor förståelse för kampen. Ett problem med att inte tvinga fram ett avgörande direkt var att vid den andra strejken, heldagsstrejken 18/11, fick Connex tid att förbereda sig och kunde därför kalla in tillräckliga förstärkningar för att avsevärt minska effekterna av den ändå ganska stora strejkuppslutningen. Inte heller sattes tillräcklig press på LO-ledningen. Ledningen för klubb 119 hade flera möten med ledande LO-företrädare och försökte få dem att göra någonting, och på möten var de ganska kritiska mot oviljan att ta till kamp. Men de skulle inte ha nöjt sig med detta. De fackliga ledarna, liksom de politiska, skulle ha pressats offentligt. Det var bra att vi demonstrerade utanför ALMEGA:s kontor – nästa gång får vi inte missa att demonstrera utanför LO-borgen.

Vi får se om AD:s utslag kan ge upphov till någon förnyad kamp. Om inte fler fackföreningar direkt tar till stridsåtgärder kommer nog Connex undan med det här. Ett uttryck för att kampen – förhoppningsvis tillfälligt – befinner sig på tillbakagång var manifestationen 18/2. En så allmän huvudparoll som Yttrandefrihet och demokrati på arbetsplatserna kan de flesta stödja, men den är så abstrakt att den i praktiken är passiv – som SEKO:s stora kampanj i flerfärgstryck: Vi vägrar hålla tyst. Ingen kamp förs utan konkreta paroller. Alla som ärligt står för arbetarklassens försvar måste dra lärdomarna. Nya attacker och därmed ny försvarskamp väntar. Fler fackföreträdare avskedas, och de öppet borgerliga partierna, i synnerhet Centerpartiet, har öppet sagt att de kommer att angripa de fackliga rättigheterna. Kommunisterna försvarar inte den nuvarande lagstiftningen – som ju faktiskt har ett fortsatt kapitalistiskt system som grund – men vi kommer med alla medel att kämpa mot varje ytterligare inskränkning av strejkrätten och anställningstryggheten. Det kommer då inte att räcka med kampvilja och folkligt stöd – vi behöver en medveten, revolutionär ledning för kampen.

JHN

ARBETARMAKT

NR 1 2006

www.arbetarmakt.com

Arbetarmakt, svensk sektion av

Preliminära lärdomar av kampen mot Connex avskedande av Per Johansson:

Ställ krav på byråkratin

Fallet Per Johansson, ordförande för tunnelbaneförarnas fackklubb (klubb 119), är nu uppe i Arbetsdomstolen (AD). Med andra ord har fackföreningsrörelsen helt lämnat frågan inte bara om Per Johansson personligen, utan om fackliga organisationers rätt att själva välja sina företrädare i den borgerliga statens händer. Kommunisterna motsätter sig att "neutrala" institutioner ska döma i klasskampen. Och faktiskt, även om AD skulle döma till Per Johansson och fackföreningens förmån kan Connex köpa ut honom med några få årslöner, allt i enlighet med §39 i LAS. Det här innebär att frågan tyvärr antagligen är förlorad för den här gången. Det enda som kan ge oss segern är om arbetarna på bredare front än tidigare går på offensiven och tvingar Connex att återanställa Per. Olovliga beslutsamma strejker har hittills varit det enda som har tvingat företaget att återanställa sparkade fackföre-

trädare – AD är för företagen på sin höjd en extrautgift.

Så vad var problemet? Varför har vi inte vunnit den här kampen? Problemet var inte någon ovilja från tunnelbaneförarna själva att kämpa för sin ordförande. Vid två tillfällen strejkade en stor del av dem vilt trots hot om repressalier – och andra gången, 18/11, trots att ordföranden för SEKO Stockholm, Bjarne Isacson, huggit dem i ryggen genom att gå ut och uppmana dem att inte strejka. Tunnelbaneförarna själva var kampvilliga. Problemet var inte heller bristande stöd från allmänhet och fackföreningsaktivister. I Aftonbladets undersökning stödde 70% tunnelbaneförarnas vilda strejk, och andra undersökningar gav liknande resultat. Ett stort antal fackklubbar uttalade sig till stöd för klubb 119, och stöduttalanden kom också från fackföreningar så långt bortifrån som Pakistan och Mexiko. Med

andra ord fanns ett massivt stöd för att tvinga Connex att återanställa Per Johansson. Problemet låg åter igen hos de fackliga ledarna.

Arbetsbyråkratin

Fackföreningsbyråkratin intar en mellanposition i klasskampen. Å ena sidan sitter de med löner som vida överstiger lönerna hos de arbetare de säger sig representera och har inget intresse av att riskera sina privilegier genom att mobilisera till kamp mot de arbetsgivare de hellre bara kompromissar med, på arbetarnas bekostnad. Men å andra sidan bygger deras positioner på att det finns en stark arbetarrörelse. Om de fackligt förtroendevaldas rättigheter angrips, hotas även byråkraternas position. Denna mellanposition avspeglade sig ovanligt tydligt hos SEKO Stockholm. Först gick de ut och krävde att Per

Forts. sid 11